

## אַ פֿערד־מגפֿה

### מגפת סוסים

יוסף אָפּטאָשו

תרגום: רחל שליטא

#### הקדמה

את הסיפור "מגיפת סוסים" של יוסף אופטושו (כינויו הספרותי של יוסף אופטובסקי) גיליתי במקרה בתקופת הקורונה. המגיפה הבלתי צפויה שהגיעה מסין חשפה אותנו לחרדה מהלא נודע, ועימתה אותנו עם פרצה בידע המדעי שעד כה האמנו בו בתום לב. בזמן כזה של חרדה מתרבים ההסברים למחלה, לתנאי היווצרותה, ולקשר שלה לכל מה שמתרחש בחיינו. בדומה לכך גם גיבור הסיפור, זלמן, חווה התפרצות של מגיפה, הממיתה את עשרת הסוסים שלו, וגורמת לו להתעמת עם אמונותיו המוצקות באלוהים, ולהשתנות בלית ברירה.

מהלך חייו של זלמן מתפתח מתוך אמונה שלמה באלוהים ובמעגל המיטיב של גמול על מעשים טובים. כאדם מצליח ומוכשר, חייו מתקדמים על ציר בטוח, ממעמיס עגלות לבעל עגלות משלו, בעל משפחה, גבאי בבית הכנסת, אדם מרכזי עשיר ונדבן בעיירה. עתה עם פרוץ המגיפה, העובדה שאצלו מתים יותר סוסים מאשר אצל חבריו נתפסת בעיניו כעונש אישי שהוא מקבל מאלוהים, על לא עוול בכפו. העובדה הזאת משבשת את המערכת ההגיונית והמובנת של "שכר ועונש" העומדת בבסיס חייו. בתוך זמן קצר מאוד הופך סיפור זלמן למעין סיפור איוב, התם וישר וירא אלוהים וסר מרע, המאבד באחת את כל עולמו, ואת בניו, שבסיפור הזה מיוצגים על ידי הסוסים. האם אמונתו נבחנת? האם יעמוד במבחן?

אופטושו בונה את הסיפור באופן מדויק, חסכני במילים ורגשות, אך נוקב. כבר בתחילת הסיפור הוא מוסר לנו את סופו. ליבו של זלמן אומר לו שגם שני הסוסים האחרונים ימותו במגיפה, אך כמה מפתיעה העובדה שידו החזקה של זלמן, שאיש מחבריו איננו יכול לכופף, הופכת בסוף הסיפור ליד שהורגת את הסוס האחרון האהוב. רגע מותו של הסוס כתוב בצמצום ובכאב, והוא מתרחש בסוף הלילה, על סף יום חדש, שבו מתחיל פרק חדש בחייו של גיבור הסיפור. עולמו המוכר קרס לחלוטין, ועדיין אין לו מושג איך ולאן ימשיך את חייו.

יוסף אופטושו (1886 – 1954) נולד בעיירה מלאווה בפולין למשפחה חסידית, אך אביו דאג לו להשכלה כללית ובהמשך למד הנדסה בצרפת. בשנת 1907 היגר לארצות הברית, חי בניו יורק, החל לפרסם סיפורים ביידיש בכתבי עת שונים, והתערה בחיים הספרותיים בעיר. השתייך לקבוצה הספרותית "די יונגע" יחד עם משה ליב הלפרן, מאני לייב, ואחרים.

אופטושו כתב על קשת רחבה של נושאים - סיפורי יער (מברחים, גנבים וגם זאבים - סיפורים ששמע מאמו שנולדה באזור יערות) סיפורים על החיים במזרח אירופה, על יהודים בימי הביניים, ואף סיפורים על חיי השחורים באמריקה. לאחר מלחמת העולם השנייה עבר לכתוב בעיקר רומנים היסטוריים על תקופת בר כוכבא ורבי עקיבא.

בנסיעותיו הרבות בעולם, חזר יותר מפעם למזרח אירופה, שהה בפריז, פלסטינה, דרום אמריקה ועוד. היה מקורב לסופרים ה. לייבוויק ואהרון לייטל, ולאמן מרק שגאל. בדעותיו הפוליטיות התקרב לקומוניזם אך בחר להישאר בארצות הברית למרות קשריו ההדוקים עם סופרי היידיש במוסקבה, ביניהם בעיקר פרץ מרקיש.

אופטושו נודע גם כאספן יודאיקה, ובין הפריטים שאסף והיו מוצגים בביתו - מנורות וחנוכיות רבות, ומגילות כתובות על גבי קלף. בין ספריו: אין פולישע וועלדער (ביערות פולין) 1922, לינטשעריי (לינץ) 1923, אַ ראָמאַן פֿון אַ פֿערד־גנב (רומן של גנב סוסים) 1917 שועבד בשנת 1971 על ידי בנו דויד לסרט קולנוע.

מקצת מסיפוריו תורגמו עוד בחייו לעברית. בשנת 1954 נשא את נאום הפתיחה בכנס השנתי של איוו YIVO בניו יורק, ובו דיבר על התחדשותה של היידיש באמריקה מתחילת המאה ועד לשנים שלאחר המלחמה. לאחר חודשים ספורים נפטר ונקבר בבית הקברות הישן של "ארבעטער רינג" לצד שלום עליכם ויהואש.

### רחל שליטא



Pablo Picasso, *Minotaur with a dead horse in front of a cave facing a girl in the veil*, 1936

# ליד

# עב

בחוקי שרר עדיין חושך רב כשזלמן ירד מהמיטה. הוא לבש את מכנסיו בעמידה. אחר כך התיישב על מסעד המיטה והחל לנעול את המגפיים. המיטה, הרצפה, המגפיים – הכל נאנק, גנח וחרק. מהמיטה ממול, שם ישנה אשתו, עלה קול סדוק ומבוהל:

- מה אתה קם כל כך מוקדם, זלמן?
  - משהו דוחף אותי מהמיטה.
  - ואתה חושב שאני עצמתי עין כל הלילה? -
- אשתו של זלמן זזה אל הקיר ופינתה מקום לבעלה – בוא תשכב עוד קצת, אני מבקשת ממך.

הוא לא ענה. אצבעותיו כיפתרו בעצבנות את הכותונת האדומה, תחבו אותה לתוך המכנסיים, ורכסו את החגורה. האישה לא הוסיפה להפציר בבעלה. שניהם פחדו מהקללה שלא סרה מביתם. מגפת סוסים השתוללה במחוז פלוצק. בכל מקום איכרים, עגלונים, איבדו סוסים. אך לעונש כזה, לאסון שכזה, זלמן לא ציפה. מתוך עשרת הסוסים שלו נותרו רק שניים. הוא חשש אפילו להעלות זאת על דל שפתיו. ליבו לחש לו שהמגפה תיגבה ממנו גם את שני הסוסים הנותרים.

זלמן יצא לחצר. כוכבים פזורים, רחוקים, הלכו ודעכו. במערב נראה עדיין קצה ירח. הטל היה מלא בניחווחות לילך מעורבים בריח חריף של גללי סוסים. זלמן נעמד בין הענלות הגבוהות. הוא ספר: אחת, שתיים, שלוש, ארבע, חמש. היום יוכל לרתום רק עגלה אחת. האמנם? הכול בתוכו נדרך. קצה הירח נעלם. הוא עדיין רצה לברר לעצמו אם יוכל לרתום לפחות עגלה אחת.

רק אמש, כך נראה, היה זלמן צעיר בחור שאפתן ומצליח. בגיל שש עשרה כבר העמיס ופירק עגלות עמוסות סחורה, הוביל מטענים מהרכבת אל העיר. העגלונים היו מוכנים להכות זה את זה בעבורו. בזמן שבחורים אחרים בגילו עבדו בתמורה לארוחות בלבד – לזלמן לא היה מחיר. העגלונים התחרו עליו, כמו שמתמקחים על המפסיד של יום טוב. מעשרה גילדן בשבוע הוא הקפיץ את שכרו לארבעים. אפילו המורה העירוני לא הרוויח משכורת גבוהה כל כך.

ס'איז נאך געווען גוט פֿינצטער, ווען זלמן איז אַראָפּ פֿון בעט. שטייענדיקער הייט איז ער אַרײַן אין די הויזן. דערנאָך האָט ער זיך צוגעזעצט אויפֿן בעטפּאַרענטש און גענומען אַרױפֿצײען די שטיױל. דאָס בעט, דער דיל, די שטיױל – אַלץ האָט געקרעכצט, געקרעכצט און געסקריפעט. פֿון דעם בעט, וואָס איז געשטאַנען קעגן איבער און וווּ ס'ױיב איז געשלאָפֿן, האָט זיך געטראָגן אַ צוגעשפּאַלטן און איבערגעשראַקן קול:

— וואָס וועקסטו זיך אַזוי פֿרי, זלמן?

— ס'טרייבט מיך פֿון געלעגער.

— און דו מיינסט, אַז איך האָב אַ גאַנצע נאַכט אָן אויג צוגעמאַכט? — האָט זלמןס ווייב זיך אַ רוק געטאַן צו דער וואַנט, געמאַכט פּלאַץ פֿאַרן מאַן, — לייג זיך נאָך אַ ביסל, כ'בעט דיר.

ער האָט ניט געענטפֿערט. די פֿינגער האָבן גערווען געקנעפּלט דעם רויטן שפענצער, אים געשטופּט אין די הויזן אַרײַן, זיי פֿאַרצויגן מיט אַ פּאַסיק. ס'ױיב איז מער ניט צוגעשטאַנען צום מאַן. ביידע האָבן זיך געשראַקן פֿאַר דער קללה, וואָס איז ניט אָפּגעשטאַנען פֿון זייער שטוב. אַ פֿערד־מגפֿה האָט געבושעוועט אין פּלאַצקער גובערניע. וווּ אַ פּויער, וווּ אַ באַלעגאַלע — איז געפֿאַלן אַ פֿערד. אויף אַזאַ גור אָבער, אויף אַזאַ אומגליק האָט זיך זלמן ניט געריכט. פֿון זײַנע צען פֿערד זײַנען בלויז געבליבן צוויי. ער האָט מורא געהאַט צו ברענגען עס איבער די ליפֿן. ס'האַרץ האָט אים אײַנגערױמט, אַז די מגפֿה האָט שוין בײַ אים אויך צוגענומען די לעצטע צוויי פֿערד.

זלמן איז אַרויס אויפֿן הויף. צעוואָרפֿענע שטערן, ווייטע, האָבן זיך געהאַלטן אין לעשן. אין מערב איז נאָך געשטאַנען אַ רעפּטל לבנה. דער טוי איז פֿול געווען מיט בעזריחות, מיט שאַרפֿע פֿערדמיסט־גערוכן. זלמן איז געבליבן שטיין צווישן די „דראַנגאָווע“ וועגענער. ער האָט געציילט: איינס, צוויי, דריי, פֿיר, פֿינף. היינט קען ער בלויז אײַנשפּאַנען איין וואַגן. קען ער טאַקע? אַלץ אין אים האָט זיך אַ צי געטאַן. דאָס רעפּטל לבנה איז פֿאַרגאַנען. ער האָט אַלץ געוואַלט בײַ זיך קלאַר מאַכן, צי ער קאָן טאַקע אײַנשפּאַנען אַפֿילו איין וואַגן.

כלפי חוץ, זלמן לא נראה לא שאפתן במיוחד ולא בריון. הוא לא היה גבוה, כתפיו לא היו רחבות במיוחד וגם לא הישבן. פניו היו מוארכים ורזים, ובעיניו האפורות – ערפילים. בנוסף על כך הוא מיעט בדיבור. ובכל זאת הבחורים סביב קָבֶשׁ הטעינה רעדו מפניו. לו שאלו את אחד הבחורים מדוע הוא רועד כך מזלמן, הוא לא היה יודע מה להשיב. זלמן מעולם לא הלך מכות עם מישהו, הוא כלל לא צריך היה להביא את עצמו לידי כך. כשהיה במצב רוח טוב הוא הושיט את יד ימין, יד פשוטה לגמרי, ואמר לבחורים:

- חבר'ה, מי שיצליח לכופף לי את היד יקבל גילדן. אתם יכולים לבוא שניים, שלושה, אפילו כולכם יחד.

שלושת הבחורים החזקים ביותר היו מנסים את כוחם. הם ממש נתלו על היד, דחפו אותה כלפי מטה – והיד כמו מוט ברזל נטוע לא התכופפה כלל, לא נעה ולא זעה. זלמן לא התנשם ולא התנשף, נראה היה כאילו הוא משתעשע עם הבחורים. רק עיניו, עיניים אפורות, הבהבו מתוך הערפילים. הקהל שמסביב השתומם:

- מה אתם אומרים איזה יד יש לו?
- אין גרם בשר.
- עצמות ושרירים.
- כשמסתכלים עליו הוא לא נראה בכלל גיבור כזה.
- אבל חביבי, כשהוא משאיר חתימת יד...
- אז זה שורף!

כך הלך וגדל שמו של זלמן. די היה להביט איך הוא מטעין עגלה עם קמח, עגלה של קֶלַח, עגלה של נפט, כדי לא רק לרחוש לו כבוד אלא גם ליהנות ממפגן הכוח שלו. זה היה משחק עם שקים במשקל של שמונים קילו ועם חביות נפט.

ערשט נעכטן, דאכט זיך, איז זלמן נאך געווען אַ יונג אַן איינרייַסער. צו זעכצן יאָר האָט ער שוין אָנגעלאָדן און אויסגעלאָדן וואַגאַנעס סחורה, געפֿירט משא פֿון דער באַן אין שטאָט אַרײַן. באַלעגאַלעס האָבן זיך געשלאַגן איבער אים. ווען אַנדערע יונגען אין זײַן עלטער האָבן געאַרבעט פֿאַרן בלוײזן עסן, איז פֿאַר זלמנען גאָר קײן פֿרײַז ניט געווען. אײַן באַלעגאַלע האָט זלמנען אויסגעדונגען בײַם צווייטן, ווי מען דינגט אויס אַ יום־טובֿדיקן מִפֿטיר. פֿון צען גילדן אַ וואַך האָט ער אַרױפֿגעשרױפֿט די שכירות ביז פֿערציק גילדן. אַזאַ געהאַלט האָט דער שטאָטלערער ניט גענומען.

זלמן האָט ניט אויסגעזען צו זײַן אַזאַ איינרייַסער, צו זײַן אַ יונג אַ גבֿר. ניט קײן הויכער, ניט איבעריק ברייט אין די פֿלייצעס, ניט איבעריק ברייט אין געזעס. ס'פֿנים לענגלעך און דאַר. אין די גרויע אויגן – נעפלען. דערצו האָט ער כמעט ווי ניט גערעדט. די יונגען אַרום דער ראַמפע, וווּ מען האָט געלאָדן די סחורה, האָבן אַבער געציטערט פֿאַר אים. מען זאָל פֿרעגן אַ יונג, פֿאַר וואָס ער ציטערט פֿאַר זלמנען, וואָלט ער ניט געהאַט וואָס צו ענטפֿערן. זלמן האָט זיך קײן מאָל ניט געשלאַגן, ניט דערלאָזט ער זאָל זיך דאַרפֿן מיט עמעצן שלאָגן. אַז ער איז געווען גוט אויפֿגעלייגט, האָט ער אויסגעצויגן זײַן רעכטע האַנט, אַ געוויינלעכע האַנט, און אַ זאַג געטאַן צו די יונגען:

— חֲבֵרָה, ווער פֿון ענק עס וועט איינבייגן מײַן האַנט, דער קריגט אַ גילדן. עץ מעגט זיך נעמען צו דער האַנט מײַנער אין צווייען, אין דרייען, אַפֿילו אַלע זאַלבענאַנד.

די שטאַרקסטע דריי יונגען האָבן זיך אַ נעם געטאַן מיט כוחות. זיי האָבן זיך אָנגעהאַנגען אויף דער האַנט, זי געשטופֿט אַרױף, אַראָפֿ – די האַנט, ווי אַ פֿאַרפֿעסטיקטע אייזערנע שטאַבע, האָט זיך קײן בייג ניט געטאַן, האָט זיך קײן ריר ניט געטאַן. זלמן האָט ניט געסאַפֿעט, ניט געדעכעט, אויסגעזען ווי ער שפּילט זיך מיט די יונגען. בלוײז די אויגן, גרויע אויגן, האָבן אַרױסגעפֿלעמלט פֿון די נעפלען. דער אַרומיקער עולם האָט געגאַפֿט:

— וואָס זאָגט איר אויף אַזאַ הענטל?

— קײן לױט פֿלייש ניט.

— בײַנער און מוסקולן.

— אויפֿן בליק זעט ער ניט אויס צו זײַן אַזאַ גיבור.

— לייגט ער אָבער, ברודערל, אַ חתימת־יד...

— ברענט עס!

אַזוי איז זלמנס שם געוואָקסן. ס'איז גענוג געווען זיך צוצוקוקן, ווי ער לאָדט אָן אַ וואָגן מעל, אַ וואָגן זאַלץ, אַ וואָגן נאַפֿט, מען זאָל ניט בלויז דרײַ־אַרץ קריגן פֿאַרן יונג, נאָר אויך גרויס הנאה האָבן פֿון זײַן גבורה. דאָס איז געווען אַ שפּיל מיט פֿינפֿפּודיקע זעק, מיט פֿעסער נאַפֿט.

צו צוואַנציק יאָר האָט זלמן חתונה געהאַט. ער איז געוואָרן באַלעבאָס פֿאַר זיך — האָט געטראָסקעט צו דער ראַמפע אויף אַן אייגענעם דראַנגאַוון וואָגן. אַ צווייטן יונג וואָלט עס אַזוי לייכט ניט אָנגעקומען. אין שטאַט זײַנען סײַ ווי סײַ געווען צו פֿיל באַלעגאַלעס. זלמנען האָט מען קיין וואָרט ניט געזאָגט. מען האָט זיך גאָר געגרייט מיט אים. צום יאָר, ווען ס'ווייב האָט אים געבוירן אַ זון, האָט מען אים געמאַכט פֿאַר אַ גבאי פֿונעם באַלעגאַלישן בית־המדרש. ווי אַלע באַלעגאַלעס האָט זלמן אויך ניט געהאַלטן פֿאַר קיין חטא אונטערצושלאָגן בײַם אויסלאָדענען וואָגאַנעס — אַ זעקל מאַנדלען, אַ זעקל ניס, אַ פֿעסל שמאַלצהערינג. זלמנס שטוב איז געווען אָנגעפֿילט מיט כלי־טובֿ. חברים זײַנען צו אים געאַנגען. מען האָט ליב געהאַט זלמנען, מען האָט ליב געהאַט זלמנס ווייב. זי האָט אויסגעזען גאָר יונג. האָר — שוואַרצע, געדיכטע, די הויט — גלאַטיק און מאַט. און די אויגן קליינע, ליכטיקע, האָבן אויף קיין מאַנסביל ניט געקוקט. דערפֿאַר האָט זי שטענדיק צעשטעלט אַ טיש מיט פיבור. ווי מען האָט נאָר אַריבערגעשמעקט די שוועל, האָט זי שוין געשטעלט אַ שנאַפּס, הערינג, אייער־קיכלעך. איז מען זיך פֿאַרזעסן, האָט זי דערלאָנגט טיי, ניס, מאַנדלען, טייטלען. אַזוי איין יאָר, צוויי יאָר, דרײַ יאָר, זלמן איז ניט בלויז געווען דער אָנגעזענסטער בעל־עגלה, ער איז אויך געוואָרן דער רײַכסטער. פֿאַר די דרײַ יאָר האָט ער צוויי מאָל געלאָזט איבערבויען דאָס פֿערדשטאַל, וווּ עס זײַנען געשטאַנען צען פֿערד, ווי די לייבן. פֿיר יונגען האָבן בײַ אים געאַרבעט. מיטן שפּראַך אויף טאַג, אַחוץ שבת און זונטאַג, האָבן פֿינף געשפּאַן זיך געטראָגן פֿון זלמנס הויף צו דער ראַמפע.

צײַט אָבער די פֿערד־מגפֿה האָט געבושעוועט און אין איין חודש זײַנען בײַ אים אַכט פֿערד געפֿאַלן, האָט זיך אין זלמנען עפעס גענומען איבעראַנדערשן. ער איז

בגיל עשרים, נשא זלמן אישה. הוא הפך לבעל עסק עצמאי, והביא אל כבש הטעינה עגלות משלו ברעש וצלצולים. בחור אחר לא היה מגיע לכך בקלות כזאת. בעיר היו ממילא עגלונים רבים מדי. אך כלפי זלמן לא אמרו מלה, ועוד התנאו בו. וכשעברה שנה, ואשתו ילדה בן, מינו אותו להיות גבאי בית המדרש של העגלונים. כמו שאר העגלונים גם זלמן לא ראה כל פסול ב"סחיבה" מהעגלות בזמן הפריקה — שקית שקדים, שקית אגוזים, חבית קטנה של דגים מלוחים. ביתו של זלמן היה עמוס כל טוב. חברים נהרו אליו. אהבו את זלמן, אהבו את אשתו של זלמן. היא נראתה צעירה מאוד. שיערה — שחור וסמיך, עורה חלק וכהה. והעיניים, קטנות, מאירות, מעולם לא התבוננו באף גבר אחר. ויחד עם זאת ערכה תמיד שולחן עם כיבוד. רק הריחה אורחים על מפתן הבית וכבר הכינה יי"ש, דג מלוח ועוגיות ביצים. וכשהאריכו לשבת, היא הגישה תה, אגוזים, שקדים ותמרים. וכך היה שנה, שנתיים שלוש, זלמן נעשה לא רק העגלון המכובד ביותר אלא גם העשיר ביותר. במשך שלוש השנים האלה הוא שיפץ מחדש פעמיים את האורווה, שבה עמדו עשרה סוסים, כמו אריות. ארבעה בחורים עבדו אצלו. ועם עלות היום, חוץ משבת וראשון, היו חמישה זוגות סוסים רתומים יוצאים מהחצר של זלמן אל כבש הטעינה.

אך מאז שפרצה המגפה, תוך חודש אחד נפלו אצלו שמונה סוסים ומשהו החל להשתנות בזלמן. הוא היה מאותם אנשים שיעדיפו להישבר ולא להתכופף. והוא לא התכופף. הוא המשיך להפיגן מראית עין של עסקים כרגיל. הוא לא פיטר את העובדים, שילם להם משכורות והתכוון לקנות סוסים אחרים. אבל כָּאֵב לו שאלוהים נטפל דווקא אליו. גם להֶרשל הגרום והרחב יש שמונה סוסים, לְזָרֵחַ — שישה, לפייבקה — שבעה. ואצל כל אלה נפל רק סוס אחד לאיש, ואילו אצלו כבר שמונה. למה? הוא לא זוכר מתי היתה אצלו שבת בלי אורח. ומי עוד תורם לבית הכנסת בעת קריאת התורה ביד רחבה כמו זלמן? ומאז שהוא גבאי — בית המדרש קיבל פנים אחרים, נראה כחדש. על כך מעניש אותו בורא עולם?

זלמן הסתובב בין העגלות שלו. מהאורווה הגיע קול צהלת סוס מלאת געגועים. זו היתה הצהלה של הסוס האפור בהיר. זלמן חיכה שהסוסה תענה לו. היא לא ענתה. צהלתו של הסוס הפכה לבכי. ליבו של זלמן נצבט, לא הניח לו להיכנס אל תוך האורווה. הוא החל לשרוק, גבוה, חזק יותר, ציפה לתשובתה של הסוסה. אך הסוס הוא שענה. צעקה התפרצה מחזהו:

- עוד פגרי!

הוא נכנס לאורווה. הסוסה שכבה על גבה, רגליה הנוקשות כמו קורות, באוויר. הסוס עמד מעל הסוסה המתה, פיו פעור, נחיריו המאודמים מורחבים, והעיניים, עיניים גדולות, בלטו החוצה מתוך הראש. הסוס ראה את בעל הבית ופרץ בבכי כמו ילד מייבב.

זלמן ניגש אל הסוס, ליטף את גבו אחז בסנטרו ואמר:

- תקשיב לי אלוהים, שום טובות אני לא רוצה

ממך. אתה נטפלת אלי, הרגת לי כבר תשעה

סוסים, זה מה שאתה רוצה? לעשות ממני כלום?

- בבקשה. מהיום והלאה אנחנו לא "מחותנים".

אני לא צריך את הטובות שלך, ולא את הכסף

שלך. ואם מה שאתה צריך זה סוסים מתים, הָא

לך עוד אחד, בבקשה, קח!

זלמן הרים את אגרופו והלם פעם ועוד פעם בין עיניו של

הסוס. הסוס התנדנד, הביט בבעליו וצנח מת על גבי

הסוסה.

זלמן יצא מהאורווה. במזרח כבר האיר היום.

תודת המתרגמת לפרופ' משה טאובה.

געווען פֿון די פֿאַרשוּינען, וואָס וועלן זיך גיכער ברעכן, איידער בייגן. און זלמן האָט זיך ניט געבויגן. ער האָט אָנגעהאַלטן שטאַט ווי פֿריער. די יונגען האָט ער ניט אַוועקגעשיקט, זיי געצאָלט שכירות, זיך געקליבן קויפֿן אַנדערע פֿערד. ס'האָט אים אָבער געאַרט, וואָס גאָט האָט זיך דווקא אויף אים אָנגעזעצט. דער ברייטבייניקער הערשל האָט אויך אַכט פֿערד, זרח — זעקס, פֿייוקע — זיבן. ביי זיי אַלע איז געפֿאַלן בלויז צו פֿערד, און ביי אים, ביי זלמן — אַכט שטיק. פֿאַר וואָס? ער געדענקט ניט דעם שבת, ס'זאָל ביי אים ניט זיין קיין אורח. ווער שנדרט נאָך מיט אַזאַ ברייטער האַנט, ווי זלמן? און צייט ער איז גבאי, האָט דאָך ס'בית־המדרש באַקומען אַן אַנדער פנים, ס'זעט אויס ווי ניי. דערפֿאַר שטראָפֿט גאָט? זלמן האָט זיך געדרייט צווישן זיינע וועגענער. פֿון פֿערדשטאַל האָט זיך געטראָגן אַ פֿאַרבענקט הירזשען. דאָס האָט דער „שימל“ געהירזשעט. זלמן האָט געוואָרט די קאַבילע זאָל אים ענטפֿערן. זי האָט ניט געענטפֿערט. דעם שימלס הירזשען איז איבערגעאַנגען אין אַ געווייזן. ס'האַרץ ביי זלמן האָט זיך אַ הייב געטאָן, אים ניט געלאָזט אין שטאַל אַרײַן. ער האָט זיך צעפֿיפֿט, הויך, העכער, געוואָרט די קאַבילע זאָל אים ענטפֿערן. געענטפֿערט האָט דער שימל. ס'האָט פֿון אים אַרויסגעשריגן:

— נאָך אַ פּגרי!

ער איז אַרײַן אין פֿערדשטאַל. די קאַבילע איז געלעגן אויפֿן רוקן. די שטייפֿע פֿיס, ווי קראַקוועס, אין דער לופֿטן. דער שימל איז געשטאַנגען איבער דער טויטער קאַבילע. דאָס פֿיסק אָפֿן, די רויטלעכע נאָזלעכער צעפֿאַרן, און די אויגן, גרויסע אויגן, האָבן זיך געשפֿאַרט פֿון קאַפֿ. דער שימל האָט דערזען דעם באַלעבאָס און זיך צעווייגט, ווי אַ קינד וואָלט געהעשעט.

זלמן איז צו צום שימל. ער האָט אים אַ גלעט געטאָן איבער די באַקעס, האָט אים אַ נעם געטאָן פֿאַר דער מאַרדע, זיך צערעדט:

— הער, גאָט, קיין טובות פֿון דיר וויל איך ניט. האָסט זיך אָנגעזעצט אויף מיר, האָסט מיר אַוועקגעהרגעט נײַן פֿערד, ווילסט מיך מאַכן פֿאַר אויס קאַפעליש־מאַכער — מאַך. פֿון היינט אָן זיינען מיר אויס מחותנים. כ'דאַרף ניט דיינע טובות, גאָט, דײַן עשירות אויך ניט. און אויב דו דאַרפֿסט טויטע פֿערד, נאָך אַ פּגרי, נאָ!

זלמן האָט אַ הייב געטאַן די פֿויסט, זי אַראָפּגעלאָזט  
אין מאָל, נאָך אַ מאָל דעם שימל צווישן די אויגן. דאָס  
פֿערד האָט זיך אַ וואַקל געטאַן, געקוקט אויפֿן  
באַלעבאַט און איז אַוועקגעפֿאַלן אויף דער קאַבילע.

זלמן איז אַרויס פֿון שטאַל. אין מיזרח האָט שוין  
געטאַגט.



Eugène Delacroix, *Horse Frightened by a Storm*, 1824

---

**רחל שליטא** חיה בתל אביב. סופרת ומתרגמת מיידיש. כתבה שלושה רומנים: "אחיות אחיות" (ידיעות ספרים ליריקה 2015), "דובים ויער" (ספרא 2020) שתורגמו לצרפתית בהוצאת "אנטילופ" פריז, ו"מילים במקום מילים" (ידיעות ספרים 2023) וכן מחזות שהשתתפו בפסטיבלים "פותחים מסך" בבית ליסיון, "תיאטרון קצר" בצוותא ותיאטרונטו, וסיפורים קצרים בכתבי עת שונים בארץ ובחו"ל.

